

А К Т

лісопатологічного обстеження лісових насаджень

ДП "Могилів-Подільський райагроліс" ВОКСЛП "ВІНОБЛАГРОЛІС"

на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

07 жовтня 2025 року

селище Вендичани, Вінницької області

Нами, провідним інженером-лісопатологом сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Андрієм КАМЕНЧУКОМ, лісничим дочірнього підприємства «Могилів-Подільський райагроліс» Вінницького обласного комунального спеціалізованого лісгосподарського підприємства "Віноблагроліс" (далі - ДП "Могилів-Подільський райагроліс" ВОКСЛП "ВІНОБЛАГРОЛІС") Анатолієм БРАТЧУКОМ, майстром лісу ДП «Могилів-Подільський райагроліс» Сергієм ХІБОВСЬКИМ, (на підставі листа ДП "Могилів-Подільський райагроліс" ВОКСЛП "ВІНОБЛАГРОЛІС") від 30 вересня 2025 року за № 84), в період з 02.10.2025 по 07.10.2025 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) для планування та здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2025 рік, в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні ДП "Могилів-Подільський райагроліс".

Обстеженням встановлено наступне:

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень, відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2015 року ДП "Могилів-Подільський райагроліс", представленого для лісопатологічного обстеження, причини призначення заходів та орієнтовна інтенсивність проведення заходів:

Розведення заходів:																
Лесопат (примітка)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							категорія лісів	вид запланованих заходів	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходів, %
						середній вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Могилів-Подільський район	12	3	7,5		7,5	6ДЗЗГЗ ЮС+ЯЗ	66	0.7	2	23	26	240	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, судинний мікроз ДЗ, некроз ГЗ, ясеневі дубодні, заболонних дубодній, златки	10
	27	3	1,7		1,7	10ЯЗ	73	0.7	1	23	24	270	3	ВСП	буревій, кореневі гнилі, ясеневі дубодні, златки	15
	41	7	1,2		1,2	5КЛП2КЛЯ 2ГЗ1БРС +ВРБ	60	0.65	1	22	28	170	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, вертикальний клен, некроз ГЗ та графіоз БРС, златки	15
	67	5	6,8		6,8	9ГЗ1ЛПД+О С+ДЗ +КЛГ	91	0.6	3	22	24	195	3	ВСП	некроз ГЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонних грабовий, златки	15
	73	9	3,2		2,6	5АКБЗЯЗ 1БРС 1КЛП	50	0.6	2	17	22	140	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, опілок осиний, хламровий некроз ЯЗ, графіоз, ясеневі дубодні, златки	30

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Могилів-Подільський лісництво	73	15	6,3		6,3	4ДЗ+ГЗ ІКЛП	76	0,6	2	22	26	190	3	ВСП	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, некроз ГЗ, поперечний рак ДЗ, заболонник дубовий, златки	10
	92	16	1,3		1,3	10ДЗ	77	0,6	2	22	24	230	3	ВСП	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки	30
	92	23	0,9		0,9	10ЯЗЛ + ДЗ	72	0,6	2	20	24	170	3	ВСП	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, халаровий некроз, ясеневі лубодія, златки	45
	103	1	8,3		8,3	9ДЗ+ГЗ +КЛП	71	0,7	2	20	24	226	3	ВСП	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, некроз ГЗ, заболонник дубовий, златки	10
	110	7	1,5		1,5	10ДЗ+ГЗ	84	0,6	2	22	26	230	3	ВСП	судинний мікоз ДЗ, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки	20
Всього ВСП по підприємству					38,1											

Лісопатологічне обстеження лісових насаджень, що належать ДП "Могилів-Подільський райагроліс" проводилося без валки модельних дерев шляхом візуального обстеження деревостанів, а також повалених дерев на ділянці або на суміжній з нею для визначення видового складу стовбурових шкідників з метою визначення причин масового всихання лісових насаджень, стану осередків масового розмноження шкідників та хвороб лісу, а також визначення видів, обсягів, строків, місць та особливостей здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Загальна обстежена площа по ДП "Могилів-Подільський райагроліс" складає 38,1 га.

По причинах розладнання та деградації насаджень в загальному по підприємству (за переважаючим збудником хвороби/шкідником):

Вид шкідників, хвороб та інших патологій	Ступінь пошкодження			
	слабкий	середній	сильний	Всього
опеньок осінній			0,9	0,9
кореневі та стовбурові гнилі	13,8	3,8		17,6
судинний мікоз ДЗ	8,3	2,8		11,1
некроз ГЗ		6,8		6,8
буревій	1,7			1,7
Разом	23,8	13,4	0,9	38,1

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстежених деревостанів, що призводять до всихання листяних порід є кореневі та стовбурові гнилі, які викликаються комплексом різних причин: дерева ДЗ від пошкоджень опеньком осіннім, що викликає білу заболонну гниль коренів а також стовбуровими шкідниками, судинним мікозом ДЗ (офіостомозом), поперечним раком та трутовиком дубоани несправжнім, що викликають стовбурові гнилі; дерева ясена в результаті діяльності опенька осіннього, що викликає заболонну гниль коренів та халарового некрозу; дерева граба від некрозу, дерева береста від голландської хвороби (графіозу), кленів від вертицильозу. Ураження і руйнування коренів дуже сильно впливає на стан дерев, так як порушується надходження в його надземні частини води та поживних речовин. Тому кореневі гнилі призводять до швидкого ослаблення і всихання дерев, вітровалів та заселення дерев стовбуровими шкідниками.

Збудниками стовбурових гнилей, а це в основному ядрові та ядрово-заболонні гнилі, є трутові гриби які заражають дерева базидіоспорами через обламані гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок. Ураження стовбуровими гнилями призводить до бурелому, сніголаму та захаращення насаджень. Деревя АKB, які є у змішаних насадженнях, в основному суховершинні, з великою кількістю сухостійних дерев, пошкоджені стовбуровими та кореневими гнилями. Всихання крон дерев АKB коливається в межах від 1/3 до 3/4, в основному це гілки 1 та 2 порядку.

На обстежених дубових та ясеневих ділянках частина дерев дуба звичайного та ясеня звичайного уражені опеньком осіннім (під корою дерев V-VI категорії стану виявлено міцеліальну плівку та ризоморфи згаданої хвороби). Також при огляді ділянок на окремих деревах ДЗ на стовбурах наявне ураження поперечним раком ДЗ, а також трутовиком дубовим несправжнім. Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками, про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Переважна кількість дерев, що відноситься до сухоостою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок (Buprestidae), в незначному відсотку – представниками родин вусачів (Cerambycidae). Сухостійні дерева поодинокого та групового розміщення. Основними виявленими видами на ДЗ є златки (Buprestidae) (дубова, бронзова та зелена вузькотіла), вусач дубовий малий (*Cerambyx scopolii* Fuessly), а також заболонник дубовий (*Scolytus intricatus* Ratz.).

Основними виявленими видами на ЯЗ є лубоїд ясеневий великий (*Hylesinus crenatus* F.), лубоїд ясеневий малий (*Hylesinus fraxini* Panz.) та заболонник струменястий (*Scolytus multistriatus* Marsh.), на грабі поодинокі зустрічається заболонник грабовий (*Scolytus carpini* Ratz.), та свердлики листяний (*Elatroides dermestoides* L.).

Характер перебігу патологічних процесів у даних насадженнях різний – наявний як комлевий тип прояву та локалізації гнилей (наявність дупел в комлевій та прикореневій частинах стовбурів дерев) так і вершинний – в кронах дерев, що призводить до прояву суховершинності (мікози), широкого поширення водяних пагонів, як одного із головних показників ослаблення деревостанів. Суховершинність за зовнішніми проявами перебігу захворювання відповідає судинному мікозу (дерева породи ДЗ), халарового некрозу ясеня (дерева ЯЗ), а також некрозу ГЗ.

Поодинокі в насадженнях наявні дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів – трутовиків, серед яких найчастіше зустрічаються - трутовик дубовий несправжній, а також інші їх види, що теж призводять до появи та розповсюдження у внутрішніх тканинах деревини стовбурових гнилей. Разом з тим поодинокі спостерігаються вітровальні та буреломні дерева, дерева з ухилом більше 30 градусів, а також дугоподібно зігнуті дерева.

В кварталі 27 виділ 3 площа 1,7 га встановлено, що внаслідок стихійного природного явища - буревію 2025 року відбулось пошкодження насадження, яке характеризується слабким ступенем пошкодження, групового та куртинного характеру. Внаслідок пошкодження утворилася значна кількість вітровальних та буреломних дерев, дерев з нагнутими стовбурами, з підірваною кореневою системою, дерев з нахилом стовбурів більше 30 градусів, тощо. Деревя на час обстеження заселені та частково відпрацьовані стовбуровими шкідниками.

Обстеженні лісові насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження корневих та стовбурових гнилей, вторинних (стовбурових) шкідників і відносяться до II класу біологічної стійкості.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 38,1 га у 2025 році.

Під час проведення даного обстеження лісовій охороні ДП «Могилів-Подільський райагроліс» надавалась методична допомога з питань лісозахисту.

Примітка: відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводиться силами лісової охорони ДП «Могилів-Подільський райагроліс».

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Центрально-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.
2. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.
3. З метою недопущення появи та розповсюдження стовбурових шкідників та збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів необхідно провести в максимально стислі терміни з урахуванням сезонного розвитку шкідників і хвороб лісу.
4. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати та розкидати рівномірно по ділянці, для недопущення розвитку осередків стовбурових шкідників.
5. Осередки шкідників та хвороб лісу виявлені даним лісопатологічним обстеженням поставити на облік.

Акт складений в чотирьох примірниках:

- 1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
- 2-й - Центрально-Західному міжрегіональному УЛМГ;
- 3-й - ВОКСЛП "Віноблагроліс".
- 4-й - ДП «Могилів-Подільський райагроліс».

ПІДПИСИ :

Провідний інженер-лісопатолог сектору
моніторингу стану лісових насаджень філії
"Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист"

 Андрій КАМЕНЧУК

Лісничий ДП «Могилів-Подільський райагроліс»

 Анатолій БРАТЧУК

Майстер лісу ДП «Могилів-Подільський
райагроліс»

 Сергій Хібовський